

Høringsuttalelse - Storberget-utvalgets rapport "Du er henta!" - om finansiering av private barnehager. Saksordfører: Kaja Hilleren/Tonje Adelsten Lyngås

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
30/21	Utvalg 2 Utvalg for oppvekst	31.08.2021
60/21	Formannskapet	01.09.2021
	Kommunestyret	

Sammendrag

Kunnskapsdepartementet oppnevnte i februar et parts sammensatt utvalg med Virke, KS, Private barnehagers landsforbund (PBL), Fagforbundet og Utdanningsforbundet. Utvalget skulle utrede finansieringssystemet for private barnehager, og vurdere fordeler og ulemper ved ordningen. Utvalget har også kommet med forslag til endringer i regelverket. Storberget-utvalget foreslår to finansieringsmodeller for private barnehager. Det skal gi barnehagene mer forutsigbarhet, og bidra til å sikre at foreldrebetaling og offentlige tilskudd kommer barna til gode.

Fristen for høringen er 1. oktober.

Saksutredning

Utvalget mener forutsigbarhet og langsiktighet er en forutsetning for å kunne drive gode barnehager, og at finansieringssystemet må legge til rette for at alle barn i Norge får et godt og likeverdig barnehagetilbud. Men utvalget er delt i sin tilrådning om hvilke endringer som trengs.

Lokal samhandlingsmodell (flertallets forslag (utvalgsleder, Virke, KS, Fagforbundet og Utdanningsforbundet))

- Foreslår en modell hvor kommunene gis større frihet til å styre sektoren enn i dag. Modellen åpner blant annet for å gjøre lokale tilpasninger til dagens nasjonale regler. Dette innebærer at kommunene kan utforme egne lokale regler for finansiering av private barnehager.
- Kommunene gis anledning til å stille vilkår for tildeling av tilskudd, ved at de kan forplikte private barnehager til å delta på helhetlige satsinger, prioritere barn med rett til plass og følge lokalt bestemte bemannings- og utdanningskrav.
- Barnehagemyndigheten får plikt til å tilpasse kapasiteten lokalt. Et koordinert opptak i alle barnehager bidrar til jevnere fordeling av kapasitet i sektoren, mer effektiv ressursbruk og forutsigbarhet, og vil legge til rette for økt samhandling.
- Differensierte tilskuddssatser og endringer i kapitaltilskudd bidrar til bedre sammenheng mellom private barnehagers faktiske kostnader og tilskuddsnivå. Dette gir bedre driftsmarginer for mindre og eldre barnehager.
- Kompensasjon for pensjonsutgifter etter kostnad. Som overgangsordning foreslås pensjonspåslaget til 11 prosent av kommunens lønnsutgifter til barnehage i 2022.
- Krav om at hver barnehage skal være organisert som eget rettssubjekt, og ikke som en underenhet til et rettssubjekt, for eksempel et aksjeselskap. I dette foreslås det også at det

ikke skal være anledning til å drive annen virksomhet i samme rettssubjekt. Ved å være et eget rettssubjekt vil hver barnehage ha en selvstendig rapporteringsplikt til Brønnøysundregistrene, selvstendig plikt til å levere fullstendig årsregnskap, registrere daglig leder, meldeplikt ved fusjon eller fisjon, krav til revisor og lignende.

- Kommunal forkjøpsrett dersom en privat barnehage avviker.
- Innføre en mulighet for ideelle barnehager å søke om lån i Husbanken til rehabilitering og større vedlikehold. Utover dette foreslås det ikke å gi lån i Husbanken til barnehagebygg.
- Koordinert opptak hvor kommunen gis et stort ansvar for å sørge for gode samhandlingsprosesser knyttet til opptak og prosesser rundt reduksjon av plasser når barnetallet reduseres.

Kvalitets- og mangfoldsmodellen (mindretallets forslag (PBL))

- Vektlegger at det er stor variasjon i de offentlige tilskuddene til private barnehager, og at en stor andel private barnehager ikke har bærekraftig økonomi.
- Foreslår et enklere finansieringssystem gjennom mer tydelige nasjonale regler for finansiering av private barnehager som er uavhengig av hvilken kommune barnehagen ligger i. Jevnere og høyere kvalitet ivaretas best ved nasjonale minimumskrav til kvalitet og tilsvarende finansiering fra staten.
- Sikrer mangfold, og ivaretar små barnehager.
- Gir forutsigbar og likeverdig finansiering, og bidrar til jevnere driftsmarginer.
- Avkorter tilskudd til barnehager uten konkurransedyktige lønns- og arbeidsvilkår.
- Utvidet rapportering i Basil (rapporteringsportal underlagt Utdanningsdirektoratet) som alternativ til at barnehagen skal være eget rettssubjekt.
- Pensjonspåslag slik ordningen er i dag, med en forventning om at ansatte i private barnehager har like gode pensjonsordninger som kommunale barnehager.

Vurdering

I rapporten fra utvalget fremstilles de to modellene som foreslås som gjensidig utelukkende, men kommunedirektørens vurdering er at det er gode elementer i begge forslagene. Intensjonen med å innføre en ny finansieringsmodell støttes fullt ut av Øvre Eiker kommune; det er av avgjørende betydning både for kommunale og private barnehager med forutsigbar finansiering av sektoren.

Svakheten ved flertallets forslag er etter Øvre Eiker kommune sin oppfatning følgende:

- Datamaterialet som benyttes til å analysere «uttaket av profit» i sektoren er fra før innføringen av pedagog- og bemanningsnormen. Pedagog- og bemanningsnormen gjør at det i årene fremover vil være mye mindre mulighet til såkalt super-profit, men dette fordrer at det innføres en mulighet for kommunene til å pålegge private barnehager til å bruke eventuelle rammeøkninger til å styrke bemanningen og ikke ta det ut i økt overskudd.
- Flertallets forslag kan virke som en byråkratisering av sektoren med flere kontrollmekanismer og en mistillit til at private barnehager ønsker det best mulige tilbudet til sine «kunder». Øvre Eiker kommune mener det er uheldig med en byråkratisering av sektoren når pedagog- og bemanningsnormen er innført.
- Flertallet påpeker at sektoren er underfinansiert, men gjør i liten grad et poeng av dette utover å fastslå det. Løsningen ser ut til å være å redusere overføringene til de private barnehagene fremfor å diskutere bemannings- og pedagognormens manglende finansiering fra staten.

Mindretallets forslag har også flere gode sider ved seg, men de mest åpenbare svakhetene er:

- I motstanden mot nye finansieringsmodeller ser det ut til at mindretallet tillegger kommunene et ønske om å «strupe» finansieringen av private barnehager. Med 60 % private barnehager i Øvre Eiker kommune er det åpenbart at det er i kommunens interesse at det gis et like godt tilbud til barna der som i de kommunale barnehagene.

- Motstanden mot å se på endringer i kompensasjonen for pensjonskostnader. Både Telemarksforskning og Agenda Kaupang har slått fast at det er en overkompensasjon av pensjonskostnader og at dette er en av årsakene til at det i noen kjeder kan hentes ut «super-profit».

De økonomiske og administrative konsekvensene ved begge modellene er omhandlet i et eget kapittel, og er vedlagt denne saken som et eget vedlegg.

Vedlegg

1 Økonomiske og administrative konsekvenser

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

[Storberg-utvalgets rapport "Du er henta"](#)

Kommunedirektørens anbefaling

Øvre Eiker kommune støtter intensjonen i oppdraget til «Storberget-utvalget» om å komme frem til en ny finansieringsmodell som er rettferdig og forutsigbar for kommunen og private barnehager.

Øvre Eiker kommune mener det er gode elementer i både «lokal samhandlingsmodell» og «kvalitets- og mangfoldsmodellen» og at ny finansieringsmodell bør ivareta følgende:

- Staten bør sikre at pedagog- og bemanningsnormen er fullfinansiert samtidig som ny finansieringsmodell innføres.
- Med nasjonal pedagog- og bemanningsnorm bør det være en finansieringsordning som er nasjonalt innrettet.
- Ny finansieringsordning må ikke føre til en byråkratisering av sektoren
- Pensjonskostnader bør kompenseres i henhold til faktiske kostnader og ikke som en sjablong som i dag.
- Kommunen må kunne pålegge private barnehager å bruke eventuelle økte bevilgninger til å øke bemanning på lik linje med kommunale barnehager.
- Ny finansieringsmodell må ivareta kommunens behov for å styre kapasiteten i sektoren.

Begrunnelse

Dagens finansieringsmodell er krevende for kommunene å forvalte. Det er behov for en ny finansieringsmodell som er rettferdig og forutsigbar for kommunen og de private barnehagene. Ny finansieringsordning bør understøtte det gode samarbeidet som allerede er etablert mellom kommunen og de private barnehagene og understøtte videreutvikling av dette samarbeidet om utvikling av sektoren.